

Arkivnr: 2017/1537-70
Saksbehandlar: Tor Ivar Sagen Sandvik, Stig Aasland

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		31.10.2017
Utval for opplæring og helse		07.11.2017
Fylkesutvalet		22.11.2017
Fylkestinget		12.12.2017

Kvalitetsmelding vidaregåande opplæring 2016/17

Samandrag

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar, som i Hordaland fylkeskommune er fylkestinget.

Kvalitetsmelding vidaregåande opplæring erstattar det tidlegare brukte namnet Tilstandsrapport vidaregåande opplæring. Fylkesrådmannen si vurdering er at ei namneendring tydelegare får fram intensjonen om at meldinga skal vere eit grunnlag for kvalitetsvurderings- og utviklingsarbeid.

Økonomi: Ingen verknader

Klima: Ingen effekt

Folkehelse: Ingen effekt

Regional planstrategi: Ingen effekt

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek *Kvalitetsmelding vidaregåande opplæring 2016/17* til orientering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

1 Kvalitetsmelding vidaregåande opplæring 2016/17

Fylkesrådmannen, 17.10.2017

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar, som i Hordaland fylkeskommune er fylkestinget. Målet er at tilstandsrapporten skal ligge til grunn for vurdering, debatt og dialog, og gi skuleeigar eit godt grunnlag for kvalitetsutvikling. Denne rapporten omtalar temaa gjennomføring, læringsutbytte, læringsmiljø, spesialpedagogisk arbeid og vidaregåande opplæring for vaksne.

Kvalitetsmelding vidaregåande opplæring erstattar det tidlegare brukte namnet Tilstandsrapport vidaregåande opplæring. Fylkesrådmannen si vurdering er at ei namneendring tydelegare får fram intensjonen om at meldinga skal vere eit grunnlag for kvalitetsvurderings- og utviklingsarbeid.

Frå klasserom og verkstad til kontor og andre arenaer skal vi følge opp kva elevane skal lære, vite kva dei har lært og kva ein gjer når dei ikkje lærer det som er forventa til ulike tidspunkt. Det er sett inn styrka innsats for betre gjennomføring gjennom:

- Tidleg og systematisk innsats for å identifisere elevar som står i fare for å ikkje fullføre.
- Tett oppfølging og tilpassa opplæring med fokus på meistring og motivasjon.

Resultat for skuleåret 2016/17

Skuleåret 2016/17 fullførte og bestod 80,3 % av hordalandselevane alle fag. Dette er ein nedgang på 1 prosentpoeng frå skuleåret 2015/16. Studieførebuande utdanningsprogram og påbygg til generell studiekompetanse har hatt ei positiv utvikling dei siste åra, og det er eit fall på yrkesfag, frå 80,3 % til 75,4 % som gjer at gjennomsnittet går ned.

Det er ein tydeleg samanheng mellom grunnskulepoeng ein elev har med seg i vidaregåande skule og i kva grad eleven fullfører og består alle fag. Samla sett er det slik at for dei med over 50 poeng i snitt frå grunnskulen, fullfører over 95 % av elevane. Berre 0,6 % sluttar. Motsett er det slik at av dei elevane som har under 25 poeng frå grunnskulen, fullfører berre 31 % alle fag. 26 % av dei valde å slutte i løpet av skuleåret.

Elevane skil seg systematisk mellom utdanningsretningane etter kva karaktergrunnlag dei har med seg frå grunnskulen. På yrkesfag har til dømes 43 % av elevane under 35 grunnskulepoeng. Tilsvarende del for studieførebuande er 5 %. Denne ulikskapen ser ein gjennom heile karakterfordelinga.

Ny fráværsgrense blei innført 1. august 2016. Elevfráværet har generelt sett hatt ein sterk nedgang i Hordaland dei tre siste skuleåra, og nedgangen har vore størst etter innføring av ny fráværsgrense. Dei fleste skulane gir tilbakemeldingar om at elevane har vore meir til stades i opplæringa det siste skuleåret. Nokre få skular melder at det er låg effekt av fráværsgrensa. Median blir brukt i fráværstatistikken, i tråd med korleis Utdanningsdirektoratet presenterer same data.

På studieførebuande utdanningsprogram var det typiske fráværet i Hordaland i 2016/17 på 3 dagar og 9 timar. Dette er likt med nasjonale tal. I Hordaland gjekk fráværet ned med 3 dagar og 2 timar frå året før. Dette utgjør ein nedgang på 50 % dagar og 18 % timar. På yrkesfaglege utdanningsprogram i Hordaland var det typiske fráværet i 2016/17 på 3 dagar og 6 timar, noko som er ein nedgang på 2 dagar og 5 timar frå skuleåret før. I prosent utgjør dette ein nedgang på 40 % dagar og 45,5 % timar.

Alle utdanningsprogram har hatt ein nedgang i både dagfrávær og timefrávær det siste skuleåret, men det er likevel ein stor skilnad i fráværet mellom dei ulike utdanningsprogramma. Etter innføring av fráværsgrensa er likevel skilnadene generelt sett blitt mindre. Utdanningsprogram som har hatt høgt frávær, har også størst nedgang i fráværet siste skuleåret.

Dei tre siste skuleåra har Hordaland hatt ein svak nedgang i prosentdel elevar som får IV (ikkje vurdert) til standpunkt, og vi ser ein klar forskjell mellom utdanningsretningane. På studieførebuande

utdanningsprogram var det i skuleåret 2016/17 ein markant nedgang i prosentdel elevar med IV i minst eitt fag og med IV i berre eitt fag. På yrkesfaglege utdanningsprogram var det derimot ein auke i prosentdel elevar som fekk IV i minst eitt fag, men ein nedgang i prosentdel elevar som fekk IV i berre eitt fag. Desse trekkka ser vi også igjen nasjonalt.

Skuleåret 2016/17 såg vi ein auke i tal elevar som avbraut opplæringa i løpet av året, frå 543 til 721 elevar. Sluttårsakene personlege årsaker, stort fråvær og anna fråfallsårsak står for om lag 75 % av dei som slutta. Den største delen av sluttarane er på Vg1, medan den lågaste er på Vg3. Med utgangspunkt i resultat frå dei siste åra er det ikkje mogleg å seie om ny fråværsregel har ført til fleire sluttarar. Den prosentvise fordelinga av sluttarar på grunn av høgt fråvær har gått ned dei siste tre åra.

Skulane som har brukt sluttårsaka anna fråfallsårsak, rapporterer at bak denne kategorien ligg det elevar som har slutta på grunn av samansette årsaker, utan at det blir konkretisert vidare. Andre skular er meir tydelege på at dette gjeld elevar som sluttar på grunn av helseårsaker og personlege utfordringar. Ei anna årsak er at skulen ikkje har lukkast med å oppnå kontakt med eleven før dei blir registrert som slutta.

Oppfølgingstenesta (OT) bidreg aktivt i arbeidet for å auke gjennomføringa i vidaregåande opplæring. OT deltar fast i ressursteam på 24 vidaregåande skular, og bruker meir tid enn tidlegare på førebyggjande arbeid.

Av alle ungdomane som er tilmeldt oppfølgingstenesta, er 40 % kome i aktivitet og 24 % er under oppfølging. 8 % er ukjende, det vil seie at OT ikkje har etablert kontakt med ungdomane og ikkje har oversikt over kva dei gjer. 28 % er avklart, som betyr at dei for ein avgrensa periode er i ein situasjon der opplæring eller jobb ikkje er aktuelt. Det kan t.d. vere ungdomar som er i militæret, er på folkehøgskule eller har omsorg for barn.

I fylkestinget 8. mars 2016 blei det vedtatt å opprette eit psykologteam på seks psykologar. Desse har kontor ute på skulane, og har tre skular dei er fast på kvar veke. Teamet har hatt systemsaker på 15 skular, og har dessutan halde foredrag og kursverksemd i samarbeid med andre, t.d. UiB.

Gjennomføring over fem år

Av elevkullet som starta i vidaregåande opplæring første gong i 2011, hadde 70,4 % av elevane fullført og bestått i løpet av fem år. Det er ein nedgang på 1,4 prosentpoeng frå førre periode, og 2 prosentpoeng under nasjonalt snitt.

Studiespesialisering er utdanningsprogrammet med høgast prosentdel elevar som fullfører og består eit opplæringsløp. Samla sett har gjennomføringsprosenten vore relativt stabil dei siste åra, men det er ein nedgang på alle utdanningsprogram frå førre kull, bortsett frå Service- og samferdsel, som har gått opp frå 53 % til 57,7 %.

I perioden var det 13,3 % av elevane i Hordaland som slutta, noko som også er det nasjonale snittet. Hordaland har likevel ei større gruppe elevar som framleis er i opplæring fem år etter at dei starta på vidaregåande enn resten av landet. Det betyr at denne gruppa elevar som ikkje har fullført og bestått, men heller ikkje slutta, utgjer ei viktig årsak til at Hordaland i snitt har lågare fullføringsgrad enn landssnittet.

Av heile elevkullet som starta på Vg1 i 2011, hadde berre 18 % av elevane oppnådd yrkeskompetanse etter fem år. Når ein ser på dei elevane som starta på Vg1 yrkesfag, er det 34 % som hadde oppnådd yrkesfagleg kompetanse. 26 % av elevane som starta på eit yrkesfag og hadde fullført innan fem år, gjekk ut med studiekompetanse.

82,2 % av elevane som går ut i læretid etter Vg2, har fullført og bestått med fag- eller sveinebrev fem år seinare. Også her er det stor variasjon mellom utdanningsprogramma. I dei fagområda der rundt 90 % av lærlingane fullfører med fag- eller sveinebrev, er det i hovudsak for mange søkjarar i høve til det som arbeidslivet etterspør. Dette betyr igjen at konkurransen om læreplassane er skarp.

Læringsmiljø

Mobbeombodet i Hordaland fylkeskommune blei gjort til ei fast stilling i juni 2017. Ombodet er først og fremst eit lågterskeltilbod for elevar og lærlingar, og skal rettleie i konkrete saker. Sakene kjem hovudsakleg frå føresette, men i stadig fleire saker er det tilsette i skulane som ønskjer rettleiing i konkrete saker. Hovudområde for arbeidet til mobbeombodet er som i fjor: Vaksne som krenkjer, elevar på yrkesfag, digitale krenkingar og identitetsbasert mobbing. Det digitale er så godt som alltid ein del av mobbesakene mobbeombodet får.

Mobbing

Prosentdel elevar i dei vidaregåande skulane som fortel at dei blir utsette for mobbing (2-3 gonger i månaden eller oftare), har gått noko opp frå 2015 til 2016. Frå 2,08 % hausten 2015 (226 elevar) til 2,8 % (350 elevar) hausten 2016. I Elevundersøkinga 2016 er både definisjon og spørsmål om mobbing endra, og spørsmål om krenkingar er tatt bort. Det kan ha påverka korleis elevane har svart, samanlikna med førre år.

Måten elevane rapporterer at dei blir mobba på varierer, men det er mest utbreidd å bli kalla stygge ting eller bli erta på ein sårande måte (45,8 %). Deretter rapporterer elevane om baksnakking og utestenging (37,6 %). Fysisk mobbing er noko mindre vanleg (16,6 %). Som tidlegare år er elevar på yrkesfag særleg utsett for mobbing. Hausten 2016 seier 4 % av elevane på yrkesfag at dei blir mobba (243 elevar) og 1,7 % av elevane på studieførebuande (107 elevar).

For første gong har elevane blitt spurt om dei blir mobba digitalt. 1,5 %, tilsvarende 184 elevar, opplyser om at dei blir mobba digitalt. Sjølv om talet på dei som seier at dei blir mobba digitalt prosentvis er lågt, er det urovekkjande at 5,5 %, tilsvarende 685 elevar, fortel at dei blir mobba digitalt ein sjeldan gong. Ein veit at eit bilete eller ein film kan få store konsekvensar for dei involverte.

2,5 %, eller 306 elevar, opplyser at dei blir mobba av vaksne på skulen. Det er nesten like mange som dei som fortel at dei blir mobba av andre elevar på skulen.

Gjennom Lærlingundersøkinga får også lærlingane høve til å seie si meining om lærings- og arbeidsmiljøet på arbeidsplassen. Lærlingane i Hordaland rapporterer at 3,5 % av dei opplever mobbing to-tre gonger i månaden eller oftare i lærebedrifta. Tala har gått ned 0,2 % frå hausten 2015. Samtidig er det monaleg færre lærlingar som svarar på lærlingundersøkinga enn elevar som svarar på elevundersøkinga, og det kan gi utslag i høgare prosent for lærlingane.

Hovudtiltak for å auke gjennomføringa

Ei av dei største utfordringane i vidaregåande opplæring er å få fleire elevar til å fullføre med fag- eller sveinebrev. Det er to hovudutfordringar knytt til dette. Den eine er bedriftene sitt behov for kompetent arbeidskraft, medan den andre er ungdomane sine vilkår for å avslutte ei starta utdanning.

Prosjektet «auka gjennomføring – fleire ut i lære» skal styrke samhandlinga med regionalt arbeidsliv, og har som mål at fleire skal gjennomføre og fullføre læretida. Det er tilsett yrkesfaglege koordinatorar ved fem vidaregåande skular. Prosjektplan blei vedtatt våren 2017, og dei fem yrkesfaglege koordinatorane starta arbeidet ved dei fem prosjektskulane 1. juni 2017.

Prosjektet skal utvikle nye metodar til formidling og system for formidling til læreplass. System og metodar som blir utvikla, skal kunne implementerast på alle dei yrkesfaglege skulane etter prosjektperioden.

Complete er eit forskingsprosjekt utvikla for å betre det psykososiale læringsmiljøet og bidra til auka gjennomføring. Prosjektet inneber å implementere og evaluere effekten av to tiltak som skal legge til rette for gode psykososiale læringsmiljø og redusere fråfall. Tiltaka er Drømmeskolen og Nærværsteam.

Drømmeskolen er eit tiltak der ein jobbar systematisk med det psykososiale miljøet ut frå eit helsefremjande perspektiv, og er retta mot alle Vg1-elevane. Nærværsteam er eit tiltak som er spesielt retta mot psykososial oppfølging av unge som står i fare for å falle ut av vidaregåande opplæring, og skal sikre gode overgangar inn i, og mellom, trinn i vidaregåande opplæring.

Den første delrapporten i forskingsprosjektet kjem i januar 2018.